

ENERGIATEHOKKUUS-
sopimukset

2008

**Kaupan alan
toimenpideohjelman vuosiraportti**

Sisällysluettelo

Alkusanat	2
Tiivistelmä	3
1 Johdanto	5
1.1 Sopimukseen liittyneet yritykset ja kattavuus	5
1.2 Vuosiraportoinnin toteutus	5
2 Energiakatselmus- ja investointituet	6
2.1 Energiakatselmustuki	6
2.2 Investointituki energiansäästöön	7
3 Sopimusyritysten energiankäyttö	9
4 Yritysten raportoimat energiansäästövaikutukset	10
4.1 Toimenpiteiden raportointi ja tulosten käsittely	10
4.2 Tehostamisinvestointien vaikutus energiatehokkuuteen	11
Energiatehokkuuden jatkuva parantaminen	12
4.3 Sopimusvelvoitteet jatkuvalle parantamiselle	12
5 Innovaatioidut	14
6 Tulokset verrattuna asetettuihin tavoitteisiin	14
6.1 Yritysten asettamat energiansäästötavoitteet	14
6.2 Energiatehokkuuden jatkuva parantaminen	15
7 Yhteenvetoa	16

Alkusanat

Vuonna 2007 päättyneiden eri alueiden energiansäästösopimuksien jatkoksi allekirjoitettiin 4.12.2007 työ- ja elinkeinoministeriön, Elinkeinoelämän keskusliiton EK ja toimialaliittojen välillä uusi elinkeinoelämän energiatehokkuussopimus kaudelle 2008–2016. Elinkeinoelämän energiatehokkuussopimukseen on tällä hetkellä liittynyt kymmenen toimialaliittoa ja sopimuksessa on yhteensä 11 eri alojen toimenpideohjelmia sekä lisäksi ns. yleinen toimenpideohjelma sekä teollisuuden että palvelualan yrityksille, joilla ei tällä hetkellä ole olemassa omaa toimenpideohjelmaa.

Suomen Kaupan Liitto on yksi elinkeinoelämän energiatehokkuussopimukseen sitoutunut toimialaliitto ja se vastaa kaupan alan toimenpideohjelman toimeenpanosta.

Tämä raportti liittyy kaupan alan toimenpideohjelmaan liittyneiden yritysten vuoden 2008 tietojen vuosiraportointiin. Raportissa on esitetty yhteenveto sopimuksessa olevien kaupan alan yritysten ja niiden toimipaikkojen raportoimista energiatiedoista ja energiansäästötoimenpiteistä.

Helsingissä joulukuussa 2009

Motiva
Hille Hyytiä
Saara Elväs

Copyright Motiva Oy

Tiivistelmä

Tässä raportissa esitetään tulokset elinkeinoelämän energiatehokkuussopimuksen kaupan alan toimenpideohjelmaa toteuttavien yritysten raportoimista energiatiedoista, toteutetuista energiansäästötoimenpiteistä ja niiden energiansäästövaikutuksesta sekä ns. energiatehokkuuden jatkuvan parantamisen toimenpiteiden toteuttamisesta koskien vuotta 2008.

Ensimmäisen sopimusvuoden 2008 loppuun mennessä sopimukseen oli liittynyt 3 suurinta kaupan alan yritystä ja niiden 182 toimipaikkaa/ketjua, jotka sisälsivät yhteensä 2 386 toimipaikkaa. Sopimuksessa olevat toimipaikat raportoivat tietonsa uuteen internet-pohjaiseen seurantajärjestelmään, raportoinnin kattavuus toimipaikoilta jäi muita toimialoja alhaisemmaksi raportoinnin lopulta sulkeuduttua ensimmäisenä vuonna vasta toukokuussa. Esimerkiksi ns. jatkuvan parantamisen kysymyksiin yksi yritys ei vastannut lainkaan, toimen kohtuullisesti ja kolmas vain jonkin verran. Siten esitettyjä tuloksia ei voida pitää näiltä osin edes suuntaa antavina. Vuoden 2009 osalta pyritään yrityksiä opastamaan ja kannustamaan kattavaan raportointiin. Tulevina vuosina yritysten vuosiraportoinnin tulee olla valmis sopimuksen mukaisesti kunkin vuoden helmikuun lopussa ja tavoitteena on 100 %:n kattavuus ja seurattavien tietojen huomattavasti vuotta 2008 parempi raportointi.

Sopimukseen liittyneiden yritysten energiankäyttö vuonna 2008 oli yhteensä noin 1,98 TWh/a, josta sähkön osuus (ilman lämmityssähköä) oli 1,53 TWh/a (77 %) ja lämmityksen 0,45 TWh/a (23 %). Energiankäyttötiedot saatiin yrityksiltä melko kattavasti.

Raportoiduilla 92 toteutetuilla energiansäästötoimenpiteillä saavutettu kokonais säästö oli 2 576 MWh/a, josta sähkön osuus oli 2 299 MWh/a (89 %) ja lämmön osuus 277 MWh/a (11 %). Näiden toimenpiteiden raportoidut investointikustannukset olivat noin 2 800 euroa. Suurin osa raportoiduista toimenpiteistä oli tehty ilman investointeja. Keskimääräinen takaisinmaksuaika investoinneille oli 0,67 vuotta.

Edellä olevien lisäksi oli raportoiduista päätetyistä ja harkittavista toimenpiteistä laskettu säästöpotentiaali yhteensä 3837 MWh/a, josta sähkön osuus on 2148 MWh/a (56 %) ja lämmön osuus 1688 MWh/a (44 %). Näihin toimenpiteisiin tarvittaviksi investoinneiksi raportoitiin noin 298 900 euroa. Vuonna 2008 toteutettujen toimenpiteiden säästöt vastasivat alle 0,13 % liittyneiden raportoimasta energiankäytöstä. Yritysten liittymisvaiheessa ilmoittamasta säästötavoitteesta raportoidut säästöt ovat noin 2 %. Kaupan alalla on vuonna 2007 tehdyn esiselvityksen mukaan tehty jo paljon säästötoimenpiteitä, mutta raportoitu tulos ei ole linjassa kaupan alan energiansäästöaktiivisuuden kanssa, vaan kertoo mahdollisesti siitä, ettei toimenpiteitä ole vuoden 2008 osalta kattavasti raportoitu. Toisaalta katselmus- ja investointitilaston mukaan kaupan alalle ei ole vuonna 2008 tehty yhtään Motiva-mallin mukaista katselmusta tai toteutettu investointeja, johon olisi maksettu investointitukea. Jatkossa on olennaista, että kaikki liittyjät panostavat huolelliseen energiansäästömahdollisuuksien kartoittamiseen ja havaittavien säästötoimenpiteiden toteuttamiseen ja myös raportointiin.

Suomen Kaupan Liiton tavoitteena on saada vuoden 2010 loppuun mennessä kaupan alan energiankulutuksesta 66 % mukaan toimenpideohjelman toteuttamiseen. Sopimukseen liittymisen kattavuutta ensimmäisen sopimusvuoden lopussa ei ole voitu määrittää, koska jäsenten energiankäyttö ei ole tiedossa eikä myöskään Tilastokeskuksesta ole saatavilla tietoja kaupan alan yritysten energiankäytöstä.

Yritysten veloitteena oli ensimmäisen sopimusvuoden aikana nimetä energiavastuuhenkilöt sekä selvittää oma energiankäyttönsä. Seuraavina sopimusvuosina yritysten tulee toteuttaa ns. jatkuvan parantamisen toimenpiteitä.

Tähän raporttiin on koottu Suomen Kaupan Liiton toimenpideohjelman osalta yhteenveto liittyneiden yritysten raportoimista tiedoista ensimmäiseltä elinkeinoelämän sopimusvuodelta 2008. Tiedot koskevat kolmen liittyneen yrityksen 182 toimipaikan tai ketjun sisältämien 2 386 toimipaikan tietoja. Kaikki liittyneet yritykset raportoivat, mutta raportoinnin kattavuus jäi sisällöllisesti ensimmäisenä vuotena huonoksi. Kolmesta liittyneestä yrityksestä mikään ei raportoinut kattavasti pyydettyjä tietoja ja erityisesti ns. jatkuvan parantamisen kysymyksiin toimipaikat vastasivat huonosti. Elinkeinoelämän energiatehokkuussopimuksen vuosittainen raportointi on kuitenkin yksi tärkeä sopimuksen velvoite liittyneille yrityksille ja tavoitteena on vuosittain 100 %:n kattavuus raportoinnissa. myös sisällön suhteen. Jatkossa jatkuvan parantamisen osuuden kysymyksiin vastaamista helpottaa se, että osan tiedoista voi liittyjä raportoida toimipaikkatason sijasta myös liittyjätasolla.

1.1 **Sopimukseen liittyneet yritykset ja kattavuus**

Suomen Kaupan Liiton tavoitteena on saada vuoden 2010 loppuun mennessä 66 % kaupan alan energiankulutuksesta toimenpideohjelman toteuttamisen piiriin. Sopimukseen liittymisen kattavuutta ensimmäisen sopimusvuoden lopussa ei ole voitu määrittää, koska Kaupan Liiton jäsenten energiankäyttö ei ole tiedossa eikä myöskään Tilastokeskukselta ole saatavilla tietoja kaupan alan energiankäytöstä.

Kaupan alan toimenpideohjelmaan oli vuoden 2008 lopussa liittynyt kolme suurinta päivittäiskaupan yritystä.

1.2 **Vuosiraportoinnin toteutus**

Elinkeinoelämän energiatehokkuussopimuksen ensimmäinen vuosiraportointi toteutettiin käyttämällä uutta internet-pohjaista seurantajärjestelmää. Seurantajärjestelmän käyttöönotto tapahtui helmikuun alusta, eli aloitus viivästyi kuukaudella. Myös raportointi viivästyi sopimuksen mukaisesta helmikuun lopusta niin, että raportointi sulkeutui vasta toukokuussa. Kaupan alalla kaikki liittyneet raportoivat, mutta raportoinnin kattavuus jäi sisällöllisesti toimipaikkojen osalta selvästi muita toimialoja alhaisemmaksi. Se, että tiedot ovat oikein ja kattavat, on koko raportoinnin kattavuuden ja luotettavuuden kannalta erittäin tärkeää sekä yrityksille että myös kansallisella tasolla tehtävän raportoinnin vuoksi.

Jatkossa yritysten vuosiraportoinnin tulee olla valmis sopimuksen mukaisesti kunkin vuoden helmikuun lopussa. Yritysten vuosiraportointi on yksi olennainen osa liittyneiden yritysten ja niiden toimipaikkojen sopimuksen ja toimenpideohjelman toimeenpanoa.

Taulukko 1 **Energiakatselmustuki yksityisen palvelualan hankkeisiin keskimäärin vuositasolla jaksolla 2003–2007 sekä vuosina 2007 ja 2008.**

Vuosi	Sopimusala	Hankkeet	Kohteet	Hankkeiden kust.	Hankkeiden tuki
		lkm	lkm	eur	eur
Keskimäärin vuodessa 2003–2007	Yksityisen palvelu ESS* yritykset	12	45	266 135	106 397
	Yksityinen palvelu kaikki yhteensä	26	64	376 367	150 613
2007	Yksityisen palvelu ESS* yritykset	3	41	130 391	52 140
	Yksityinen palvelu kaikki yhteensä	18	57	255 701	102 100
2008	Kaupan ala	0	0	0	0
	Matkailu- ja ravintolapalvelut	5	14	86 240	39 450
	Yleinen - palvelu	15	19	124 600	49 800
	Palvelualan sopimusyritykset yht.	20	33	210 840	89 250
	Yksityinen palvelu kaikki yhteensä	50	63	392 140	161 730

* ESS=energiansäästösopimus 1997–2007

2.2 Investointituki energiansäästöön

Investointituki energiansäästöhankkeille 2008

Kuten edelliselläkin sopimuskaudella, työ- ja elinkeinoministeriö myöntää harkinnanvaraista investointitukea energiansäästöhankkeille. Energiatuen pääpaino on uuden energiaa säästävän ja uusiutuvia energialähteitä edistävän tekniikan käyttöönotossa, mutta energiatehokkuussopimuksiin liittyneet yritykset voivat tietyin edellytyksin saada energiansäästötoimiin kohdistuvaa investointitukea ministeriön käytettävissä olevien määrärahojen puitteissa myös tavanomaisen tekniikan hankkeisiin. Tuen suuruus määritetään aina hankekohtaisesti.

Vuonna 2008 tuki uuden teknologian hankkeille oli enintään 40 % ja käytännössä hankkeen koosta riippuen 25–40 %. Ko. tuki koskee vain hankkeen uutta teknologiaa sisältävää osuutta. Tavanomaisten säästöinvestointien tukiprosentti oli 2008 enintään 15–20 % investoinnin kustannuksista ja vastaavasti myös se myönnetään vain sille osuudelle investoinnista, joka on energiansäästöön aikaansaamiseksi välttämätön.

ESCO-palvelulla toteutettavien hankkeiden tuki oli edellä esitettyä ns. tavanomaisen tekniikan tukea korkeampi, mikäli hakija oli liittynyt energiatehokkuussopimusjärjestelmään eli käytännössä enimmillään 20–25 %. Muissa kuin energiatehokkuussopimukseen liittyvissä kohteissa ESCO-palvelulla toteutettavien hankkeiden tuki oli enintään 15 %. ESCO-palvelulla toteutettavissa hankkeissa voi myös ESCO-yritys olla tuen hakijana.

Kuten energiakatselmustukea niin myös investointitukea on haettava aina ennen hankkeen aloittamista.

Tukitasot TEM määrittää vuosittain ja vuoden 2009 osalta tavanomaisen tekniikan energiansäästöinvestointien ja ESCO-palvelulla toteutettavien hankkeiden tuet ovat

karkeasti noin 5 prosenttiyksikköä vuoden 2008 tasoa korkeammat. Myös muutamia muita myöntämisen perusteena olevia ehtoja muutettiin vuonna 2009.

Myönnetty investointituki yksityisen palvelualan sopimusyrityksille

Vuonna 2008 käynnistyi yksityisellä palvelusektorilla yksi TEM:n energiansäästötoimenpiteisiin suunnattua investointitukea saanut hanke. Sille myönnetty tuki oli 22 500 euroa. Yksityisellä palvelualalla on investointitukia haettu edelliselläkin sopimuskaudella hyvin vähän.

Taulukossa 2 on TEM:n myöntämä investointituki vuonna 2008 yksityisen palvelualan sopimushankkeille. Taulukossa on myös vertailun vuoksi esitetty keskimääräinen vuosittainen investointituki energiansäästöhankeisiin yksityisen palvelualan yrityksille kaudella 2003–2007 sekä vastaava tuki vuonna 2007. Lisäksi taulukossa näkyy vertailutietona kunta-alan ja keskisuuren teollisuuden vastaava tuki sopimusyrityksille ja -yhteisöille.

Taulukko 2 **Investointituet yksityisen palvelualan energiatehokkuushankkeisiin keskimäärin vuositasolla jaksolla 2003–2007 sekä vuosina 2007 ja 2008.**

Sopimusalue	Keskimäärin vuodessa 2003–2007		Vuonna 2007		Vuonna 2008	
	Hankkeet lkm	Investointi- tuki eur	Hankkeet lkm	Investointi- tuki eur	Hankkeet lkm	Investointi- tuki eur
Yksityinen palveluala	<2	66 020	1	84 240	1	22 500
Kunta-ala	>8	216 939	4	243 420	3	153 480
Keskisuuri teollisuus *	-	-	-	-	11	393 690

*Teollisuuden kohteista ei ole mahdollista erotella aiemmilta vuosilta keskisuurta teollisuutta

Sopimukseen liittyneet yritykset raportoivat vuosittain toimipaikka- tai ketjukohtaisesti tiedot omasta energiankäytöstään, taulukko 3. Vertailun vuoksi taulukossa on esitetty myös yhteissumma liittymisasiakirjoissa ilmoitetuista energiatiedoista. Liittyessään sopimukseen yrityksen tuli ilmoittaa vuoden 2005 energiatiedot, mutta perustelluista syistä tiedot saattoivat olla myös vuodelta 2006 tai 2007. Yksi kolmesta yrityksestä ilmoitti vuoden 2007 tiedot.

Taulukossa 3 on yhteenveto raportoineiden toimipaikkojen tai ketjujen sähkön ja lämmön käytöstä vuonna 2008. Kolmeltakymmeneltä kolmelta suurehkolta toimipaikalta ei saatu energiatietoja lainkaan. Taulukkoon ei ole eritelty vain sähkön käytöstä tai vain lämmön käytöstä raportoineita toimipaikkoja tai ketjuja. Jotta energiankulutuksen tasosta saataisiin oikea kuva, on taulukossa esitetty myös korjattu energiankulutus, joka sisältää myös raportoinnista puuttuvien toimipaikkojen arvioitu energiankulutus. Korjattujen tietojen mukaan sähkönkulutuksen osuus koko energiankulutuksesta oli keskimäärin 78 %, raportoitujen tietojen mukaan osuus oli 74 %. Sähkönkulutuksen suuri osuus selittynee sillä, että kylmäjärjestelmät ja valaistus ovat suuria sähkönkulutuskohteita. Kylmäjärjestelmien lämmön talteenotosta saadaan lämpöä talteen ilmanvaihtoon. Osa liikkeitä toimii myös vuokrakiinteistöissä, jolloin lämmönkulutusta ei mitata sen hinnan sisältyessä vuokraan.

Verrattuna liittymisasiakirjojen tietoihin, oli liittyneiden yritysten energiankäyttö vuonna 2008 noin 3 % suurempi kuin liittymisasiakirjoissa ilmoitetut energiankäytöt yhteensä huolimatta raportoimattomista toimipaikoista. Osasyynä eron voi olla se, että raportointien kautta vasta kootaan energiatietoja, jolloin tiedot tarkentuvat raportointikerrojen myötä. Toinen mahdollisuus on, että energiankäyttö on sopimusyrityksissä todellisuudessa kasvanut. Tietojen odotetaan täsmentyvän ja täydentyvän jo vuonna 2009.

Taulukko 3 **Energiankäyttö kaupan alan sopimusyrityksissä vuonna 2008 (vain raportoidut toimipaikat ja ketjut).**

Energiatiedot	Energiankulutus raportoinnin perusteella vuonna 2008			Energiatiedot liittymisasiakirjoista
	Sähkö TWh/a	Lämpö+pa TWh/a	Yhteensä TWh/a	Yhteensä TWh/a
Korjatut tiedot ¹⁾	1,53	0,45	1,98	1,93
	1,69	0,48	2,17	1,93

¹⁾ Korjattu yhden ison toimipaikan tiedot ja lisätty puuttuvien suurehkojen toimipaikkojen arvioitu energiankulutus

4.1 Toimenpiteiden raportointi ja tulosten käsittely

Sopimukseen liittyneet yritykset raportoivat vuosittain toimipaikka- tai toimipaikkaryhmäkohtaisesti energiansäästösyistä tehdyistä toimenpiteistä. Tässä luvussa esitetyt tulokset perustuvat yritysten toimittamiin vuosiraportointitietoihin. Vain osa liittyneistä raportoivista toimipaikoista/toimipaikkaryhmistä raportoi vuoden 2008 tiedot, lisäksi osa tiedoista oli puutteellisia (osasta raportoiduista toimenpiteistä puuttuu joko investointitieto tai säästövaikutus).

Yritysten raportoimat säästövaikutukset ovat energiakatselmuksissa tai yritysten muissa selvityksissä todettuja laskennallisia energiansäästövaikutuksia (ES- ja KAT-toimenpiteet) sekä tuloksia muista investoinneista, joilla on ollut vaikutusta energiatehokkuuteen (MI-toimenpiteet). Yritykset voivat raportoida myös niistä tehdyistä ympäristönsuojeluinvestoinneista (YM-toimenpiteet), joilla on ollut vaikutusta energiankäyttöön. Jako em. luokkiin tehdään seuraavin perustein:

- **ES- ja KAT**-toimenpide tarkoittaa, että kyseessä on joko pääosin tai osin energiansäästösyistä tehty investointi, josta on määritettävissä ja raportoitavissa energiansäästöosuus.
- **MI**-toimenpide on muu kuin energiansäästösyistä toteutettu investointi, joka säästää energiaa. MI-luokitellun toimenpiteen investointikustannus lasetaan sopimustoiminnan vuosiraportointia varten investoinnin arvioitun säästövaikutuksen avulla siten, että yrityksen käyttämällä energian hinnoilla takaisinmaksuaika on kolme vuotta.
- **YM** on ympäristöinvestointi, jolla on energiavaikutuksia. Ympäristöinvestoinnin energiavaikutus voi olla joskus kulutusta lisäävä, jolloin "säästö" merkitään raportoinnissa negatiivisena.

Säästötoimenpiteet on lisäksi jaoteltu neljään eri luokkaan, toteutetut (T), päätetyt (P), harkittavat (H) ja ei toteutettavat toimenpiteet (E), jotka tässä raportissa on otettu huomioon seuraavasti:

- **T** toteutettu: kaikki vuonna 2008 toteutetut toimenpiteet on otettu huomioon. Jos vuoden 2008 raportoinnissa on ilmoitettu toteutusvuodeksi jokin muu vuosi kuin 2008, sitä ei ole otettu tässä huomioon, koska kyse on ainoastaan vuonna 2008 toteutetuista toimenpiteistä.
- **P** päätetty: yhteenvedossa on otettu huomioon kaikki sellaiset toimenpiteet, joiden toteutusvuodeksi on ilmoitettu vuosi 2009 tai joku muu tuleva vuosi. Jos toimenpide on merkitty päätetyksi ja toteutusvuodeksi esim. vuosi 2005, ei toimenpidettä ole otettu tässä raportoinnissa huomioon.
- **H** harkitaan: yhteenvedossa on otettu huomioon kaikki sellaiset toimenpiteet, joita harkitaan toteutettaviksi vuonna 2009 tai tulevina vuosina. Jos toimenpide on merkitty harkittavaksi ja toteutusvuodeksi esim. vuosi 2006, ei toimenpidettä ole otettu tässä raportoinnissa huomioon.
- **E**: toimenpidettä ei toteuteta eikä näin ollen huomioida.

4.2 Tehostamisinvestointien vaikutus energiatehokkuuteen

4.2.1 Energiansäästöinvestoinnit

Toimenpiteiden osalta kaupan alan kanssa oli sovittu, että ensimmäisensä sopimusvuotena oleellisinta on raportoida energiatiedot, mutta myös toimenpiteistä toivottiin raportoitavan. Taulukossa 4 on esitetty yhteenveto kaupan alan sopimusyritysten raportoinnista toteutetuista, päätetyistä ja harkituista energiansäästötoimenpiteistä raportointivuodelta 2008. Toimenpiteitä raportoi kaksi liittyneistä yrityksistä, joista toinen raportoi pelkästään katselmuksissa ehdotettujen toimien toteutumisesta ja toinen pelkästään muita kuin katselmuksissa havaittuja energiansäästötoimenpiteitä.

Sopimusyritykset raportoivat 92 toteutettua toimenpidettä, joiden energiansäästövaikutus on yhteensä 2 576 MWh/a, josta sähkön osuus on 89 %. Suurin osa säästöistä oli toteutettu ilman investointeja. Tyypillisiä tällaisia toimenpiteitä olivat esim. ilmanvaihdon käyntiaikojen muutokset, valaistuksen käyntiaikojen muutokset, juomakaappien lämpötilan nosto ja sisälämpötilan alentaminen. Raportoidut investoinnit olivat 2 800 euroa. Investoinneille keskimääräinen takaisinmaksuaika oli 0,67 vuotta.

Säästöpotentiaaliksi lasketaan päätetyt ja harkittavat toimenpiteet, niiden säästövaikutus on raportoinnin mukaan yhteensä 3 837 MWh/a ja raportoitu investointikustannus 298 900 euroa.

Energiakatselmuksia ei kaupan alan sopimukseen liittyneissä yrityksissä tehty yhtään ensimmäisenä sopimusvuonna. (ks. luku 2.1). Säästömahdollisuuksien kattava kartoittaminen mm. energiakatselmuksilla on jatkossa olennaista, että säästötoimenpiteet saadaan kartoitettua ja päästään toteuttamaan toimenpiteitä sopimuksen tavoitteiden mukaisesti tulevina sopimusvuosina.

Taulukko 4 **Yhteenveto kaupan alan sopimusyritysten toimipaikkojen raportoinnista toteutetuista, päätetyistä ja harkituista säästötoimenpiteistä vuonna 2008.**

Toimenpide	Säästetty energia			Investointi eur	
	lkm	Sähkö MWh/a	Lämpö MWh/a		
Toteutettu	92	2 299	277	2 576	2 800
Päätetty	14	297	90	386	11 946
Harkitaan	74	1 852	1 599	3 450	286 954
Päätetty ja harkittu yhteensä	88	2 148	1 688	3 837	298 900

4.2.2 Muut kuin energiansäästöyistä toteutetut investoinnit, joilla on vaikutusta energiankäyttöön

Muista kuin energiansäästöyistä tehtyjä toimenpiteitä tai energiatehokkuuteen vaikuttavaa ympäristöinvestointia ei raportoitu vuonna 2008.

Energiatehokkuuden jatkuva parantaminen

4.3 Sopimusvelvoitteet jatkuvalla parantamiselle

Energiatehokkuussopimukseen liittynyt yritys sitoutuu energiansäästötavoitteiden lisäksi toteuttamaan oman alansa toimenpideohjelmassa kuvattuja ns. jatkuvan parantamisen toimenpiteitä, joita ovat:

- Toiminnan organisointi ja suunnittelu
- Energiatehokkuuden parantaminen
- Energiankäytön ja sen tehostamisen vuosittainen raportointi
- Koulutus ja sisäinen viestintä
- Energiatehokkuuden ottaminen huomioon suunnittelussa ja hankinnoissa

Lisäksi yritys pyrkii

- Uuden energiatehokkaan teknologian ja toimintatapojen käyttöönottoon
- Logistiikan energiatehokkuuden huomioon ottamiseen
- Uusiutuvien energialähteiden käyttöön

Sopimuksen mukainen energiatehokkuustoiminnan arviointi sisältää kaikkien toimenpideohjelmaan sisältyvien toimenpiteiden toteutumista ja vaikutusten arviointia ja tarvittaessa sen perusteella tavoitteiden ja suunnitelmien päivittämistä.

Toimialaa koskevassa toimenpideohjelmassa on tarkemmin kuvattu, mitä kukin edellä mainittu toimenpide tarkemmin pitää sisällään.

Yritysten vuosiraportoinnissa seurataan em. toimenpiteiden toteuttamista sopimusyrityksissä. Ensimmäisen raportointivuoden osalta yritykset eivät olleet aktiivisesti vastanneet näihin kysymyksiin, mutta jatkossa on olennaista, että myös näihin muihin kuin suoraan energiankäyttöä ja energiankäytön tehostamistoimia koskeviin sopimuksen toimeenpanon seurantaan tukeviin kysymyksiin vastataan kattavasti, jotta vältytään tietojen karhuamiselta ja yhteenvertaustietojen aikataulun viivästymisiltä.

Sopimuksen toimeenpanon kannalta yrityksiltä ei edellytetty ensimmäisenä sopimusvuotena kuin selvitystä energiankäytön nykytilasta (sähkö, lämpö, polttoaineet) sekä päämäärien ja yleisen tason säästötavoitteiden asettamista energiankulutukselle ja -kustannuksille (PTS). Kahden vuoden kuluessa sopimusjärjestelmään liittymisestä yrityksen on tunnistettava mahdollisuudet tehostaa energiankäyttöä ja asetettava toimipaikka- ja/tai toimipaikkaryhmäkohtaiset energiankäytön tehostamisen tavoitteet sekä laadittava aikataulun kustannustehokkaiden energiankäytön tehostamistoimenpiteiden toteuttamiseksi. Tämä tarkoittaa, että useimmilla liittyneillä yrityksillä nämä pitäisi olla asetettuna vuoden 2009 tietojen raportoinnin yhteydessä.

Seuraavassa on esitetty vain lyhyin yhteenvedoin jatkuvaan parantamiseen liittyvät kysymykset, joihin vastasi vain osa kahden liittyneen yrityksen toimipaikoista. Myös näiden osittain vastanneiden toimipaikkojen vastaukset ovat kysymyksestä riippuen puutteellisia. Jatkuvan parantamiseen liittyvien kysymysten vastauksista ei voikaan tänä ensimmäisenä vuonna tehdä käytännössä mitään johtopäätöksiä, koska kaupan alan liittyneiden raportointi oli hyvin puutteellista. Tulevina vuosina on huolehdittava, että

myös näihin kysymyksiin vastataan kattavasti, jota toivottavasti auttaa myös jotkut seurantajärjestelmään tehtävät muutokset kuten mm. joidenkin tietojen raportoiminen liittyjä-tasolla tai ryhmiteltynä esimerkiksi muihin tarkoituksenmukaisiin ryhmiin.

Järjestelmät

Vastausten perusteella yhdessäkään raportoineessa toimipaikassa ei ole käytössä mitään johtamisjärjestelmää (ISO 14001 tms.). Tosin vain 53 toimipaikkaa on suoraan ilmoittanut, että järjestelmiä ei ole käytössä, loput ovat jättäneet vastaamatta tähän kysymykseen.

Tehostamissuunnitelma ja vastuuhenkilöt

Raportoinnin perusteella energiatehokkuuden tehostamissuunnitelma ei ole valmis kennelläkään. 30 % toimipaikoista on ilmoittanut että vastuuhenkilöt on nimetty yritystasolla ja 1 % ilmoitti että vastuuhenkilöt on nimetty toimipaikkatasolla. Muut eivät ole vastanneet.

Kulutusseuranta

Suurin osa toimipaikoista ei ole raportoinut ko. tietoa ollenkaan. Raportoineista tiedoista kuitenkin näki, että samantyyppisissäkin toimipaikoissa seurannan taso näyttäsi vaihtelevan, joten esim. ko. tyyppisen tiedon ilmoittamista yhteisenä yrityksen ketjuille on harvittava tarkkaan vaikka seurantajärjestelmä siihen jatkossa antaakin mahdollisuuden.

Energiatehokkuuden seuranta

Tähän osioon oli vastannut lähes 50 % raportoineista toimipaikoista. Kaikista toimipaikoista 11 % (eli 22 % raportoineista toimipaikoista) ilmoitti seuraavansa energiatehokkuutta ominaiskulutusten avulla. Käytettyinä yksikköinä mainittiin kWh/m³ ja kWh/brm².

Kaikista raportoineista 38 % ilmoitti, että he eivät seuraa energiatehokkuutta ominaiskulutuksen avulla ja kukaan ei seurannut energiatehokkuutta indeksien avulla. Kuitenkin vain 4 % raportoineista ilmoitti, että he eivät seuraa energiatehokkuutta ollenkaan.

Koulutus ja viestintä

Koulutusta on seurantavuonna järjestänyt 10 % (=18 kpl) toimipaikoista. Toimipaikoista/ketjuista 70 % ei vastannut koulutuksen järjestämisestä koskeviin kysymyksiin. Energiänsäästöviikkoa oli viettänyt yksi prosentti eli kolme toimipaikkaa. Vain muutama toimipaikka ilmoitti, että heidän www-sivuilla on maininta ETS liittymisestä ja myös tavoite on ilmoitettu.

Suunnittelu ja hankinnat

Suunnitteluun ja hankintoihin liittyen ei saatu yhtään kyllä vastausta.

Logistiikka

Raportoineet toimipaikat vastasivat yhtä lukuun ottamatta, että eivät vastaa itse logistiikasta. ETS sopimukseen kuulumisen ei ole raportoitujen tietojen perusteella kriteerinä alihankkijoiden valinnassa. Kuljetusketjun energiakatselmuksia ei ole tehty eikä kuljetusyrityksiltä edellytetä kuulumista tavaraliikenteen ja logistiikan energiatehokkuussopimukseen eikä myöskään polttoaineen kulutustietojen raportointia.

Yrityksillä on vuosiraportoinnin yhteydessä mahdollisuus tuoda esille energiatehokkuutta parantavia kehitys- ja tutkimusideoita. Ehdotuksia ei ensimmäisenä raportointivuotena tullut kaupan alan sopimusyrityksiltä tai toimipaikoilta.

Tulokset verrattuna asetettuihin tavoitteisiin

6.1 Yritysten asettamat energiansäästötavoitteet

Taulukkoon 5 on koottu kaupan alan sopimusyritysten liittymisasiakirjassa ilmoitetut tavoitteet ja niiden raportoimat tulokset koskien vuotta 2008. Ensimmäisen sopimusvuoden osalta tavoitteesta täyttyi 2,1 % vastaten 2 576 MWh vuotuista säästövaikutusta. Keskimäärin liittyneiden tavoite sopimuskauden yhdeksälle vuodelle tasaisesti jaettuna edellyttäisi energiansäästöä eli säästötoimenpiteitä, joiden yhteisvaikutus olisi ollut noin 13 500 MWh vuodessa. Jatkossa seuraavina sopimusvuosina pitäisi saavuttaa vuosittain keskimäärin noin 15 000 MWh säästöt, jotta nykyisten liittyneiden asettama tavoite yhteensä koko sopimuskaudelle (122 179 MWh vuonna 2016) toteutuisi.

On kuitenkin huomattava, että taulukossa 5 esitetty tulos on vain suuntaa antava, sillä raportoineista toimipaikoista osalta puuttui toimenpiteisiin liittyvät tiedot tai ne olivat puutteellisia, kuten kappaleessa 4.2.1 kuvattiin. Jatkossa energiansäästötoimenpiteiden systemaattinen kartoittaminen esimerkiksi energiakatselmusten avulla ja havaittujen säästötoimenpiteiden toteuttaminen sekä niistä raportointi on olennaisen tärkeää, jotta vuodelle 2016 asetetut energiansäästötavoitteet sopimustoiminnassa saavutetaan.

Taulukko 5 **Tavoitteen toteutuminen kaupan alan sopimusyrityksissä vuonna 2008 (raportoineet toimipaikat).**

Toimenpide	Säästetty energia		
	Sähkö MWh/a	Lämpö MWh/a	Yht. sähkö+ lämpö MWh
Yritysten ilmoittama tavoite *			122 179
Säästetty osuus tavoitteesta vuonna 2008	2 299	277	2 576
Säästetty osuus tavoitteesta (%) vuonna. 2008			2,1

* Vuoden 2008 aikana sopimukseen liittyneiden yritysten ilmoittama säästötavoite

6.2 **Energiatehokkuuden jatkuva parantaminen**

Energiatehokkuussopimukseen liittynyt yritys sitoutuu energiansäästöavoitteiden lisäksi toteuttamaan oman alansa toimenpideohjelmassa kuvattuja ns. jatkuvan parantamisen toimenpiteitä. Näiden toimenpiteiden toteuttamista edellytetään toisesta sopimusvuodesta eteenpäin. Myös näiden toimien raportointi vuosittain on olennaista, jotta näiden toimien toteutumista voidaan toimenpideohjelmatasolla seurata.

Ensimmäisenä raportointivuotena näihin kysymyksiin moni toimipaikka jätti vastaamatta ja raportoidut vastauksetkin kuvastavat sitä, että energiatehokkuuden jatkuvan parantamiseen aletaan vasta sopimuksen myötä kiinnittää enemmän huomiota.

Energiatehokkuussopimuksen ensimmäisen sopimusvuoden kaupan alan raportoidut tulokset ovat vaatimattomia, vaikka tiedossa on, että kaupan energiatehokkuustyö on ollut käynnissä jo vuosia (esiselvitys kaupan alan energiansäästötoimenpiteistä, 2007). Kaupan alalla ei ole tehty Motiva-mallin mukaisia katselmuksia vuonna 2008. Tiedossa ei ole, kuinka paljon vastaavia selvityksiä kaupan alan toimipaikat ovat itse teettäneet. Kun sopimusyrityksissä tehostetaan katselmuksimintaa, energiakatselmusten myötä saadaan säästökohteet kartoitettua ja energiatehokkuusinvestoinnit käynnistettyä, voidaan tulevana vuosina odottaa energiansäästöjen olevan ensimmäisen vuoden tuloksia suuremmat. Kaupan alalle Motiva on julkaisemassa kylmäjärjestelmien energiatehokkuusopasta, jonka toivotaan olevan yksi työkalu energiatehokkuuden tehostamiseen kaupan toimipaikoissa.

Seurantajärjestelmää kehitetään ensimmäisen sopimusvuoden kokemusten perusteella. Ensimmäisen järjestelmään tutustumisen vuoden jälkeen yritysten odotetaan tulevina vuosina raportoivan kattavasti ja sopimuksen edellyttämässä aikataulussa. Kaikki raportoidut tiedot ovat tärkeitä.